

Overweging 2 april 2017

Een goede week geleden was de eerste sterfdag van Johan Cruijff. Die dag is u wellicht niet ontgaan want er was veel aandacht voor in de media. Op die dag kwam er een documentaire uit met een hoofdrol voor de fotograaf die in de eerste jaren van Cruijff bij Barcelona veel met hem was opgetrokken. Voor de rest van Johan's leven is hij altijd een persoonlijke vriend gebleven. De fotograaf kwam vanwege de documentaire met heel veel foto's tevoorschijn die niet bekend waren. En hij kwam met verhalen die niet bekend waren, althans niet in Nederland. De documentarismaker die dit allemaal op de televisie onthulde op de avond van de eerste sterfdag van Cruijff, zei: "Het is nu net alsof het leven van Johan enkele jaren langer heeft geduurd." Dat is een boeiend gegeven. Iemand is overleden en toch is dit leven niet voorbij. Het leven gaat nog langer duren.

U kent dit verschijnsel wellicht zelf ook wel uit uw eigen ervaring. Bij een uitvaart worden vaak hele persoonlijke verhalen verteld over de overledene. Er zijn enkele naaste familieleden of goede vrienden die spreken. We horen wat de overledene betekende voor elk van de sprekers. Dat zijn hele unieke en vaak mooie verhalen. En door die verhalen leren wij op datzelfde moment de overledene beter kennen. Hoe bijzonder is dat eigenlijk niet? Vorige week zei iemand tegen mij n.a.v. een recente uitvaartdienst: "Wat jammer dat ik wat ik nu hoorde niet eerder van hem wist. Dan had ik hem beter begrepen. Nu is hij dood." Ik vind dit heel mooi en treffend gezegd.

Met elkaar kunnen we de herinnering aan een overledene levend houden. Door de verhalen krijgt de overledene een nieuw leven en een nieuwe betekenis voor ons. Hoe definitief is de dood dan eigenlijk?

Staan we er wel eens bij stil wat dat is: dood zijn? Is het leven dan voorbij? Pater Hans Koenen vertelde laatst op een avond over de betekenis en het belang van uitvaartdiensten. Waar is een uitvaartdienst tegenwoordig voor bedoeld? Een uitvaartdienst is er om nabestaanden troost te bieden, en is er om het leven van de overledene centraal te stellen. Jazeker. Maar het is ook een moment om het leven van de overledene te voltooien. Zo vraagt pater Koenen, als hij voorgaat in een uitvaartdienst, vaak aan de aanwezigen of er nog dingen zijn die zij gezegd hadden willen hebben tegen de overledene. Hij geeft er op dat moment ruimte voor. "Zeg het dan nu

in stilte.” Of als iemand nog om vergiffenis wil vragen van de overledene, ook daarvoor geeft hij ruimte op dat moment.

Het leven eindigt niet bij het overlijden en ook onze relatie met de overledene niet. Onze relatie met de overledene zal zich nog verder ontwikkelen. De uitvaart is daarbij een belangrijk moment. Daar komt zoveel samen. Het is méér dan een moment van gezamenlijk verdriet.

In de evangeliëlezing vandaag staan ook dood en leven en het verdriet om de dierbare centraal. Het is een heel bijzonder verhaal want het gaat niet over Jezus maar over Lazarus. Het is Lazarus die uit de dood opstaat. Is Lazarus dan de hoofdpersoon van dit verhaal? Nee, dat is hij juist niet, dat zijn Jezus en de 2 zussen van Lazarus: Marta en Maria. Ze kennen elkaar allemaal goed en ze zijn bevriend. Als Jezus aankomt in hun woonplaats is Lazarus inmiddels overleden. De zussen hebben veel verdriet en er zijn vele anderen ter plaatse om met hen te rouwen. We weten niet hoe de uitvaartdienst is verlopen, maar we weten wel dat Lazarus inmiddels is begraven. Zijn lichaam ligt in een graf in een rotsspelonk die is afgesloten met een grote steen. Het is overduidelijk, het ontbreekt hier niet aan vooruitwijzingen naar het paasverhaal!

Toch is dit een heel ander verhaal. De 2 zussen spelen een hoofdrol in hun relatie tot Jezus. Door Hem gaat hun broer weer leven en kunnen zij verder met hun leven. Van de twee ontmoetingen met de zussen hebben we de ontmoeting van Jezus met Maria niet gelezen. Zij is degene met wie Jezus meehuult om het verlies van Lazarus. De tranen van Jezus en Maria maken het verhaal heel menselijk. Wij hadden Maria kunnen zijn.

Met Marta komt Jezus tot een geloofsbelijdenis als Hij zegt:

*“Ik ben de opstanding en het leven.
Wie in mij gelooft zal leven, ook wanneer Hij sterft,
en ieder die leeft en in mij gelooft zal nooit sterven.
Geloof jij dit?”*

Deze vraag beantwoordt zij bevestigend in de vorm van een geloofsbelijdenis. Dit gebeurt nog vóórdát Lazarus geroepen wordt uit de dood op te staan. Dit is het moment dat Marta als het ware wordt herboren. Dat gebeurt het eerst.

Het is pas daarna dat Jezus haar de grootheid van God laat zien en inderdaad, Lazarus staat op uit de dood. Hoe we ons moeten voorstellen dat Lazarus is opgestaan is niet na te gaan. Ook al worden er in het evangelie details genoemd over losgemaakte zwachtels en doeken, we zullen het opstaan van Lazarus nooit met eigen ogen kunnen aanschouwen.

Maar dat hoeft ook niet. Lazarus is niet de hoofdpersoon. Vanochtend staan Jezus en Marta centraal. Zij laten ons zien:

Zoals het leven gaat overgaat in de dood, zo kan de dood overgaan in leven.

Hoe kunnen wij dit verhaal betrekken op ons eigen leven? Kunnen wij Marta zijn?

Kunnen we deze paastijd aangrijpen als een goede gelegenheid om een dierbare die wij missen opnieuw te laten leven? Is de komende tijd niet een goed moment om herinneringen op te halen, of een oude foto op te zoeken en misschien wel een nieuwe plek te geven? Dat zijn kostbare momenten. Waarom zouden we die uitstellen tot een geboortedag of een sterfdag? Laat ook de paastijd een periode zijn om een dierbare die ons in de dood is voorgegaan te laten herleven.

Wij staan in een christelijke traditie die al 2000 jaar de verrijzenis van Jezus levend houdt en doorgeeft. Laten wij in onze tijd ook stilstaan bij onze eigen dierbare ontvallen en hen op onze eigen wijze leven geven.

(Amen)